

Minister Zdrowia

Warszawa, 11 grudnia 2020

ZPR.050.158.2020.AW

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,
odpowiadając na pismo znak BPS.DKS.0401.31.2020 dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ustawy o podstawowej opiece zdrowotnej (druk senacki nr 196), przedstawiam następujące stanowisko.

Obowiązek szczepień przeciw chorobom zakaźnym wynika z art. 17 ust. 1 oraz art. 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845, z późn. zm.).

Zakres podmiotowy stosowania ww. obowiązku (tzn. grupy osób zobowiązanych do poddawania się szczepieniom ochronnym) oraz jego zakres przedmiotowy (tzn. choroby zakaźne objęte obowiązkiem szczepień ochronnych) określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753, z późn. zm.). Przepisy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz ww. rozporządzenie stanowią realizację obowiązku zwalczania przez władze publiczne chorób epidemicznych, wynikającego z art. 68 ust. 4 Konstytucji RP.

Osobami zobowiązanymi do wykonania prawnego obowiązku poddawania szczepieniom dzieci lub innych osób nie posiadających zdolności do czynności prawnych są ich rodzice lub sprawujący nad nimi pieczę opiekunowie.

Nalożenie przez ustawodawcę powszechnego obowiązku poddawania dzieci szczepieniom ochronnym przeciw wybranym chorobom zakaźnym służy zapewnieniu wysokiego odsetka osób uodpornionych w całej populacji i jest wspierane działaniami oświatowo-zdrowotnymi propagującymi wiedzę o roli szczepień w zapobieganiu chorobom zakaźnym. Administracyjny obowiązek poddawania się szczepieniom ochronnym (poddawania dzieci szczepieniom ochronnym) ma charakter osobistego świadczenia osoby zobowiązanej o charakterze niepieniężnym, wynika wprost z przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Jego niewykonanie skutkuje egzekucją wykonania na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427, z późn. zm.). Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59, z późn. zm.), organami właściwymi do sprawowania nadzoru nad wykonywaniem szczepień są państwowi powiatowi inspektorzy sanitarni (PPIS).

Przekazany projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ustawy o podstawowej opiece zdrowotnej, zakłada wprowadzenie zaświadczenia o posiadaniu wymaganych przepisami obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do szczepień, jako obowiązkowego kryterium przyjęcia dziecka do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej lub publicznej innej formy wychowania przedszkolnego oraz do żłobka i klubu dziecięcego.

Zmiany proponowane w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.) wskazują, że przedłożenie zaświadczenia o posiadaniu wymaganych przepisami obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do szczepień stanowi dodatkowe kryterium, niezależne od kryteriów wskazanych w art. 131 ust. 2, które są brane pod uwagę w pierwszym etapie rekrutacji i które mają jednakową wartość, jak i od kryteriów, o których mowa w art. 131 ust. 4-6, określanych przez organ prowadzący dla drugiego etapu rekrutacji, których jest nie więcej niż 6 i z których każde może mieć różną wartość. W odniesieniu do ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2020 r. poz. 326, z późn. zm.), która warunki przyjmowania dzieci pozostawia do określenia w statucie placówki, proponuje się przedłożenie ww. zaświadczenia jako jedyny warunek ustawowy.

Jak wynika z powyższego, przedłożenie zaświadczenia o posiadaniu wymaganych przepisami obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego

przeciwwskazania do szczepień jest warunkiem koniecznym przyjęcia dziecka do przedszkola czy żłobka.

Idea wspierania działań upowszechniających szczepienia ochronne jest z pewnością słuszną, natomiast szczegółowe rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy mogą powodować trudności w skutecznej ich realizacji.

Proponowany przepis art. 131 ust. 7a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, wymaga doprecyzowania, z jakich „obowiązujących przepisów” wynika harmonogram przeprowadzania szczepień oraz kto wystawia zaświadczenie o posiadaniu wymaganych przepisami obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenie potwierdzające przeciwwskazania do szczepień. Z uzasadnienia do projektu ustawy wynika, że jest to lekarz „do którego zapisane jest dziecko”, zatem należy przypuszczać, że chodzi o lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, na co wskazuje również art. 3 projektu ustawy. Trzeba przy tym mieć na uwadze, że złożenie deklaracji wyboru świadczeniodawcy udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz wyboru lekarza POZ, pielęgniarki POZ i położnej POZ jest prawem, a nie obowiązkiem świadczeniobiorcy (w tym przypadku przedstawiciela ustawowego dziecka), a opieka zdrowotna nad dzieckiem może być sprawowana poza systemem publicznej (finansowanej ze środków publicznych) ochrony zdrowia.

Należy również zwrócić uwagę na brak spójności pomiędzy proponowanym brzmieniem art. 131 ust. 7a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, który stanowi o przedłożeniu zaświadczenia o posiadaniu wymaganych przepisami obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do szczepień przeprowadzanych zgodnie z harmonogramem wynikającym z obowiązujących przepisów, a art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, w którym jest mowa o przedłożeniu zaświadczenia o posiadaniu przez dziecko wymaganych przepisami szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do odbycia szczepień zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.

W art. 3 projektu ustawy wprowadza się nowy obowiązek dla lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, polegający na wydawaniu zaświadczenia potwierdzającego posiadanie przez dziecko, wymaganych przepisami, obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do odbycia szczepień zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych. Nie można zgodzić się z uzasadnieniem projektu ustawy w tym zakresie, iż „(...) należy założyć, że wydanie, najczęściej jednorazowe, zaświadczenia potwierdzającego szczepienia zgodnie z Programem Szczepień

Ochronnych nie będzie stanowić zbytniego obciążenia dla placówek”. Wydawanie przedmiotowych zaświadczeń, w powiązaniu z terminem rekrutacji do przedszkoli i żłobków, będzie skumulowane w czasie, co przełoży się na istotne obciążenie dla lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Wątpliwości budzi również umiejscowienie proponowanej zmiany – art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 172). Ww. ustawa nie reguluje bowiem kwestii szczepień ochronnych, nie odnosi się również do zaświadczeń lub orzeczeń wydawanych w POZ. Brak zatem uzasadnienia, aby w tej ustawie wskazywać konkretne zaświadczenie, jedno z wielu wydawanych przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Z punktu widzenia rodziców (opiekunów) dziecka istotna jest również kwestia odpłatności za uzyskanie przedmiotowego zaświadczenia. Zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1398, z późn. zm.), świadczeniobiorcy na podstawie ustawy nie przysługują orzeczenia o zdolności do prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz inne orzeczenia i zaświadczenia lekarskie wydawane na życzenie świadczeniobiorcy, jeżeli nie są one związane z dalszym leczeniem, rehabilitacją, niezdolnością do pracy, kontynuowaniem nauki, uczestnictwem dzieci, uczniów, słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli i studentów w zajęciach sportowych i w zorganizowanym wypoczynku, a także jeżeli nie są wydawane dla celów pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, orzecznictwa o niepełnosprawności, uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, uzyskania świadczenia uzupełniającego, o którym mowa w ustawie z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1936), lub ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie. W związku z powyższym koszt wydania zaświadczenia potwierdzającego posiadanie przez dziecko, wymaganych przepisami, obowiązkowych szczepień ochronnych lub zaświadczenia potwierdzającego przeciwwskazania do odbycia szczepień, musiałby ponieść świadczeniobiorca (rodzic dziecka).

Z poważaniem
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Maciej Miłkowski
Podsekretarz Stanu

/dokument podpisany elektronicznie/